

ایران سیراب در

اشاره

علمی

یکی از مهم‌ترین بحران‌های زیست‌محیطی آینده، تشنه شدن سرزمین‌ها و مواجه شدن حکومت‌ها با بحران کمبود آب خواهد بود. بحرانی که شاید به عنوان یک اهرم فشار برای تحمیل دیدگاه‌های سیاسی و گرفتن امتیازات، از آن بهره گرفته شود. دردناک‌تر و خوف‌انگیزتر آن است که در چنین وضعیتی، شرکت‌های چند ملیتی دنیا در صدد تجاری کردن این ماده حیاتی هستند. کشور ایران به عنوان یکی از مناطقی که در فصول و سال‌های خاص دچار خشکسالی و کمبود آب می‌شود، پس از انقلاب با ساخت سد و مهار آب‌ها توانسته است بر این مشکل فائق آید. این آینده‌نگری بموقع و بجای، ایران را در سال‌های آینده که دنیا با عطش مواجه می‌شود، سیراب و دارای آب خواهد نمود. نوشتار زیر، آینده‌نگری به‌هنگام مسؤولان و ادامه روند پیشین برای مهار آب‌ها در ۲۰ سال آینده را متذکر می‌شود.

میان ۶۵ کشور تشنه

جرج بوش و تونی بلر پس از حمله به سرزمین هزار و یک شبه در مصاحبه‌های خطاب به مردم دنیا، هدف از حمله نظامی خود را نبرد بی‌امان که از مدل «زندگی و شیوه زیست» آمریکایی و اروپایی دفاع می‌کند، اگر کسی در زندگی و شیوه زیست آمریکایی و اروپایی که به آن «زیست غربی» گفته می‌شود، دقت کرده باشد خواهد فهمید که دو عنصر اصلی پول‌زا و حیاتی‌هضم‌کننده چنین زیستی است: آب و نفت. در حقیقت غرب با حمله خود بر آن است تا از منابع حیاتی و منافع اصلی مدل زیستی خویش دفاع کند. جمعیت غرب ۲۰ درصد دنیا را شامل می‌شود و با این جمعیت اندک ۸۰ درصد ذخایر زمین را می‌بلعد. کارشناسان می‌گویند: «کارخانه‌ها و مراکز تولیدی که عمدتاً در اروپا و آمریکا هستند قسمت عمده آب شرب دنیا را از بین می‌برند. تهیه یک تن کاغذ یا ابریشم مصنوعی، نیازمند ۶۰ تا ۱۹۰ هزار گالن آب است و در صنعت سفید سازی پنبه ۴۸ تا ۷۲ هزار گالن آب برای پردازش یک قطعه شش اینچی سبکیکون نیازمند ۲۲۷۵ گالن آب و برای بسته‌بندی نخود سبز و محصولاتی از این دست بین ۱۷ تا ۹۷/۸ هزار گالن آب استفاده می‌شود. بر همین منوال، استفاده از آب به شکل بی‌رویه و عدم مهار آن مشکلی را پیش می‌آورد که در سال ۱۹۹۸ بیست و هشت کشور با آن روبرو شدند بحرانی که سخت‌ترین، فرگیرترین و غیر محسوس‌ترین بُعد تخریب و نابودی اکوتوپیک زمین است. برآوردها نشان می‌دهد که تا سال ۲۰۲۵، نزدیک ۵۶ کشور دنیا تشنه خواهند شد و مردمانی که با بحران آب مواجه خواهند بود، تا آن زمان، از ۱۳۱ میلیون نفر به ۸۱۷ میلیون نفر خواهد رسید.»

هنگامی که موجودی آب به ازای هر نفر در یک سال به کمتر از هزار متر مکعب برسد گفته می‌شود که کشور دچار بحران جدی آب شده است. این سهم اگر به کمتر از ۵۰۰ متر مکعب برسد، حیات و بقای مردم شدیداً به خطر می‌افتد. با دانستن این رقم، می‌توان فهمید که چرا آمریکا و اروپا یکتته برای تسلط بر منابع آب و نفت خاورمیانه و قلب دنیا صدها هزار نیروی نظامی را گسیل داشته‌اند. بر همین اساس، نیازمندی رژیم اسرائیل به آب و حمایت از غرب در حمله به خاورمیانه را برای دست‌یابی به آب نیل، فرات و دجله می‌توان درک کرد.

با این حال، بانک جهانی با اجرای طرح‌های مختلف مرتبط با حوزه آب ۲۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری نموده است. بانک جهانی بر این باور

است که ارزش بالقوه بازر آب در آینده نزدیک، به یک تریلیون دلار خواهد رسید که یکی از سودآورترین تجارت‌های آینده به شمار خواهد آمد. با این وصف در آینده نه چندان دور فقرا و کشورهای ضعیف فقط برای به دست آوردن آب باید هر آن چه را بگذارند که جهانی تجویز می‌کنند بپردازند. این همان تروریسم پنهان و مخفی است که در پشت قوانین بانک جهانی و تجارت جهانی، قربانیان خود را خواهد گرفت. تروریست‌هایی که در غارهای تورانی افغانستان پنهان شده‌اند و نه در جنگل‌های مناطق استوایی هستند، تروریست‌های شیک‌پوش و با عنوان و اسم‌هایی فریبنده و صلح‌جوست و حافظ حقوق به اصطلاح بشر! و در حقیقت حفظ منافع مادی، برای دور ماندن از این بلا و گرفتار نیامدن در دام تروریست‌های نوین چه باید کرد؟

در برنامه اول دوران سازندگی ۲۰ ساله، فرازهایی متعدد آمده است که به این امر مهم یعنی مهار آب و مسائل مربوط به آن، هشدار داده شده است. این تأکیدات به نحوی به مهار آب و سد سازی در کشور مربوط می‌باشد.

اگر چه حرکت برای مهار آب و سدسازی در ایران با درک خطر و بحران آینده توسط مسؤولان انقلابی نظام پس از انقلاب با سرعت و جدیتی عالی آغاز شده اما این حرکت در صورت استمرار براساس تأکیدات در بندهای مختلف برنامه اول از توسعه ۲۰ ساله می‌تواند ایران را در بین کشورهای موفق و سربلند در زمینه مهار و کنترل آب قرار دهد. هم اکنون براساس اعلام وزارت نیرو، ایران به لحاظ تعداد سدهای در دست اجرا پس از چین و ترکیه، سومین کشور سدساز در میان کشورهای صاحب فن آوری ساخت سد می‌باشد. این افتخار عظیم وقتی بیشتر آشکار می‌گردد که تاریخ، نشانگر و تأیید کننده دوراندیشی و آینده‌نگری پدران ما در مهار آب می‌شود. از هزاران سال پیش، تنها مردمی که به واسطه قنات آب را از دل کویر به روی زمین آورده‌اند مردم ایران بوده‌اند. یکی از قدیمی‌ترین سلهای فوسی دنیا سد «کبار» واقع در جاده قم-کاشان و «بند پهمن» در استان فارس با قدمت ۲ هزار سال می‌باشد.

بر اساس این پیشینه تاریخی و همچنین در کشوری که متوسط بارندگی سالانه آن حدود ۲۵۰ میلی لیتر و نزدیک به یک سوم میانگین جهانی است طی ۲۵ سال گذشته توانسته است همواره خود را از خطر کمبود و بحران آب نجات دهد. پیش از انقلاب با توجه اینکه جمعیت اندکی

در سرزمین ما می‌زیستند ۱۳ سد با نظارت و طراحی مستقیم مهندسان خارجی ساخته و ۵ سد دیگر به حالت نیمه‌تمام رها شد یا پیروزی انقلاب، هسد نیمه‌تمام در دهه اول انقلاب با همکاری مهندسان داخلی ساخته شد پس از انقلاب و رشد ۸۰ درصدی جمعیت در دهه دوم انقلاب دو سد «شهیدرجایی» و سد «تجن» با طراحی و اجرای مهندسان ایرانی ساخته شد و پس از آن، بررسی و ساخت سدهای بتنی و خاکی در همه ۲۹ استان ایران آغاز شد اکنون که ۲۵ سال از انقلاب می‌گذرد، ۱۵۷ سد بتنی و خاکی تکمیل شده است و به بهره برداری رسیده و تعداد سدهای در دست اجرا از ۶ سد در سال ۱۳۵۷ به ۸۴ سد در سال ۱۳۸۳ افزایش یافته است.

تنها در سال ۱۳۸۳ با تلاش مهندسان داخلی ۱۶ سد مخزنی ملی با مهار ۹/۱ میلیون مترمکعب به بهره‌برداری رسیده و ۷ سد دیگر در حال تکمیل است با این حال، در سال ۸۴، مناقصه ۲۰ سد مخزنی بزرگ برگزار خواهد شد.

امروز پس از ۲۵ سال حکومت موفق دینی در ایران و با تدبیر مدیران انقلابی، از مجموع ۲۴۴ سد، افزون بر ۸۴ سد کوچک و بزرگ توسط مهندسان ایرانی ساخته شده و ۱۶۰ سد دیگر در حل بررسی و مطالعه است که ۲۵ میلیارد متر مکعب آب را مهار کرده و یک و نیم میلیون هکتار از اراضی کشاورزی را زیر پوشش دارد.

در بیست سال آینده، جمعیت ایران به صد میلیون نفر افزایش خواهد یافت که نیازمند ۱۴۰ میلیارد متر مکعب آب شیرین می‌باشد. این نیاز بامدیریت همزمان عرضه و تقاضا در منابع آب باید در دو دهه آتی مرتفع شود. بدون شبکه تدبیر و دور اندیشی مسؤولان دلسوز در سدسازی و کنترل و مهار آب‌ها می‌تواند کشور ما را در ۲۰ سال بعد در رویارویی با بحران‌ها و حادثه‌ها استوارتر سازد.

پلورقی‌ها

۱. هر گالن برابر ۳.۷۸ لیتر است.
۲. آب، سرمایه دیروز، بحران امروز، تجارت فردا - واندانا شیوا.
۳. www.ThirdWorldtraveller.com
۴. متن برنامه اول دوران ۲۰ ساله سازندگی - بند ۱۹ بخش ۲ - بند ۳۷ و ۳۸ و ۴۰ و ۴۳، بخش ۴.
۵. گذری بر تاریخ معاصر سد سازی در ایران - سایت وزارت نیرو.
۶. سد سازی ایرانی و مشاوران جهانی - سایت وزارت نیرو.